

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
17.10.2019
Taltionumero
4909
Diaarinumero
4399/2/18

1 (7)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittaja A

Päätös, jota valitus koskee

Vaasan hallinto-oikeus 11.9.2018 nro 18/0392/3

Asian aikaisempi käsittely

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yksilöjaoston alainen viranhaltija on päätöksellään 24.11.2017 hylännyt A:n hakemuksen vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulain) mukaisista kuljetuspalveluista.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yksilöjaosto on päätöksellään 30.1.2018 (§ 3) hylännyt A:n oikaisuvaatimuksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt A:n Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yksilöjaoston päätöksestä tekemän valituksen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen 5 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Asiakirjoista saadun selvityksen mukaan vuonna 1924 syntyneellä A:lla on muun muassa täydellinen eteiskammiokatkos, valtimonkovettumistauti (ASO-tauti), verenpainetauti ja diabetes. Hän käyttää liikkumiseen apuvälineenä rollaattoria.

Hallinto-oikeus toteaa, että kuljetuspalvelujen saamiselle ei ole asetettu ylä- eikä alaikärajaa, vaan ainoana perusteena on henkilön vammasta tai sairaudesta aiheutuva tarve saada kuljetuspalveluja. Asiassa on siten arvioitava, onko A:ta pidettävä sellaisena vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vaikeavammaisena henkilönä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia ja jolle kunnan on järjestettävä vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin nojalla kuljetuspalvelut.

Hallinto-oikeus katsoo, että vaikka A:n liikuntakyky on rajoittunut edellä mainittujen sairauksien vuoksi, häntä ei asiassa esitetyn selvityksen perusteella voida pitää siten vaikeavammaisena kuin vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain 8 §:n 2 momentissa ja vastaavan asetuksen 5 §:ssä tarkoitetaan. Yksilöjaoston päätöstä ei siten ole syytä muuttaa. Kuntayhtymä ei näin ollen ole velvollinen korvaamaan A:lle vaadittuja kustannuksia.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

A on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja kuntayhtymä Kaksineuvoinen velvoitetaan järjestämään A:lle vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu taksikuljetuksina. Lisäksi A on vaatinut, että kuntayhtymä velvoitetaan korvaamaan A:lle kuljetuspalveluhakemuksen jättämisen (13.10.2017) jälkeen hänelle kuljetuspalveluista syntyneet kustannukset siihen saakka, kun A:lla on käytössään haetut kuljetuspalvelut.

Vaatimusten tueksi on esitetty muun ohella seuraavaa:

A:n on asioitava silloin tällöin pankissa ja kaupassa. Pankkiin on matkaa 1 100 metriä ja lähimpää kauppaan noin 800 metriä. Kirjastoon, jonka palveluita hän myös haluaa käyttää, on matkaa 600 metriä ja kirkkoon noin 700 metriä. Joihinkin asiointeihin hän tarvitsee henkilökohtaista apua eli saattajapalvelua. Palveluliikenteen kuljettajat eivät avusta asiakkaitaan muutoin kuin ulos linja-autosta ja sisälle linja-autoon. Rintamamiestalo, jonka A on rakentanut ja jota hän ylläpitää, sijaitsee noin 13 kilometrin päässä palvelukodista, josta matkasta 1,7 kilometriä on yksityistietä. Sinne A ei pääse edes palveluliikenteen linja-autolla.

A haluaisi vierailla joskus myös -- asuvien sukulaistensa luona. Palvelukodin asukkaat ovat lähinnä muistisairaita, eikä hoitohenkilökunnalla ole aikaa seurusteluun. Palvelukodissa ei ole sosiaalisen elämän virikkeitä. Hoitohenkilöstön tehtäviin eivät myöskään kuulu asukkaiden avustaminen ja asioiden hoitaminen hoitokodin ulkopuolella.

A:n vasemmassa jalassa on lääkärinlausunnon mukaan kriittinen iskemia ja muutaman senttimetrin läpimittainen haava. Se ei ole parantunut hoitotoimenpiteistä huolimatta. Hallinto-oikeus ei ole ottanut tätä lääkärinlausuntoa ollenkaan huomioon. Lausunnossa todetaan, että tilanne vaatisi kirurgisia toimenpiteitä, mutta A:n kunto ei kestä leikkaushoitoa. Haavan vuoksi A pystyy käyttämään vain tossuja ja lipokkaita vuoden ajasta ja säästä huolimatta, niin sisällä kuin ulkonakin. On selvää, ettei edes terve henkilö voi tehdä kävellen asiointimatkoja tällaisilla jalkineilla.

Tasapaino-ongelmien vuoksi A on käyttänyt rollaattoria useiden vuosien ajan. Kuluneen vuoden aikana hän on siitä huolimatta kaatunut useita kertoja huimauksen tai sydänoireiden vuoksi.

Hallinto-oikeus on hylännyt valituksessa esitetyt vaatimukset perusteilla, joihin Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yhtymähallituksen yksilöjaosto ei vedonnut hylätessään A:n kuljetuspalveluhakemuksen. Yksilöjaoston hylkäävä päätös perustui siihen, että A:n sairauksien katsottiin liittyvän ikääntymiseen, ei siis siihen, etteikö häntä voitu pitää vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoittamana vaikeavammaisena henkilönä.

Tämä ikää syrjivä peruste kumottiin hallinto-oikeuden valituksenalaisella päätöksellä. Hallinto-oikeus katsoi päätöksessään, että A:ta ei esitetyn selvityksen perusteella voida pitää vaikeavammaisena siten kuin vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentissa ja vastaavan asetuksen 5 §:ssä tarkoitetaan. Se, että valitusviranomaisen laajentaa viranomaisen hylkäysperusteita valittajan vahingoksi, on vastoin yleisiä oikeusperusteita.

Merkitään, että A on toimittanut 4.10.2018 korkeimmalle hallinto-oikeudelle valituksen täydennyksenä kirjelmän ja sen liitteenä A:sta 5.3.2018 laaditun lääkärinlausunnon. Kirjelmässä on muun muassa todettu, että A oli toimitettu 23.9.2018 sydänoireiden vuoksi ambulanssilla terveysasemalle ja hän oli ollut siellä tarkkailussa kaksi päivää.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yksilöjaosto on antanut selityksen, jossa on vaadittu valituksen hylkäämistä. Selityksen liitteenä on ollut viranhaltijan 25.9.2018 tekemä rintamaveteraanin palvelupäätös, jolla A:lle on myönnetty kotona asumista tukevana palveluna kuljetuspalvelu asiointimatkoihin.

A on antanut vastaselityksen, jossa on esitetty muun ohella seuraavaa:

Asian ratkaisun kannalta ei ole merkitystä sillä, että A:lle on myönnetty kuljetuspalvelu valtion rintamaveteraaneille myöntämästä määrärahasta. Kuntayhtymä ei voi vapautua tällaisella ratkaisulla vammaispalvelulakiin perustuvasta vastuustaan järjestää kuljetuspalvelut vaikeavammaisille. A:n kaikki asiointi tukeutuu nykyisin täysin taksin käyttöön, jollei joku A:n lapsista kuljeta häntä.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Vaasan hallinto-oikeuden ja kuntayhtymä Kaksineuvoisen yksilöjaoston päätökset kumotaan ja asia palautetaan jaostolle uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (vammapalveluasetus) 5 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Asiassa on korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistavana, onko A:ta pidettävä sellaisena vammapalveluasetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vaikeavammaisena henkilönä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Korkein hallinto-oikeus toteaa asiassa esitetyn selvityksen perusteella, että A:n liikkumista vaikeuttavat ainakin tasapainohäiriöt, huimausoireet, sydämen toiminnassa esiintyvät ongelmat sekä valtimonkovettumistaudista (ASO-tauti) johtuva jalkojen voimakas turvotus ja vaikeasti parantuva jalkaterän haavauma, jonka vuoksi A ei ole voinut käyttää minkäänlaisia ulkojalkineita. Ottaen lisäksi huomioon, että A pystyy liikkumaan hänen vammoistaan tai sairauksistaan johtuvan toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi vain lyhyitä matkoja kävellen rollaattorin avulla, korkein hallinto-oikeus arvioi, että A:lla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja että hän ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. A:ta on hänen vammoistaan ja sairauksistaan saadun selvityksen perusteella pidettävä vammapalveluasetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vaikeavammaisena henkilönä, joka tarvitsee välttämättä kuljetuspalvelua vammapalvelulain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoistaan.

Edellä todetun johdosta korkein hallinto-oikeus katsoo, toisin kuin hallinto-oikeus, että kuntayhtymä on velvollinen myöntämään A:lle vammapalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun. Tämän vuoksi hallinto-oikeuden ja yksilöjaoston päätökset on kumottava ja asia on palautettava yksilöjaostolle uudelleen käsiteltäväksi ja kuljetuspalvelun järjestämiseksi vaaditun mukaisesti. Yksilöjaoston on käsiteltävä samalla A:n esittämä kuljetuskustannusten korvaamista koskeva vaatimus.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Eija Siitari
oikeusneuvos

Outi Suviranta
oikeusneuvos

Antti Pekkala
oikeusneuvos

Ari Wirén (t)
oikeusneuvos

Toomas Kotkas
oikeusneuvos

Johanna Haapala-Mrena
Asian esittelijä, oikeussihteeri

Jakelu

Päätös	A, maksutta
Jäljennös	Vaasan hallinto-oikeus
	Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yksilöjaosto
Asiakirjat	Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yksilöjaosto